

การพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้
แบบ GPAS 5 Steps สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้ากบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี
Developing Historical Thinking Skills Using the Learning Management
GPAS 5 Steps model for Mathayom 4 students at
Triam Udom Suksa Nomkiao Kabinburi School,
PrachinBuri Province

สิริวิชญ์ ธาดาบดินทร์

Sirawitch Thadabodin

ครู คศ.1 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า กบินทร์บุรี สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปราจีนบุรี

เลขที่ 560 หมู่ 9 ตำบลหนองก้ออำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี 25110

Practitioner level teacher, Triamudomsuksanomkiao Kabinburi School under Prachinburi

Provincial Administrative Organization

560 Moo 9 Nongki Subdistrict Kabinburi District, Prachinburi Province 25110

Corresponding author, E-mail: sirawitch@tunk.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินคะแนนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้ากบินทร์บุรี และ 2) เพื่อพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้ากบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้ากบินทร์บุรี จำนวน 42 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง มีเกณฑ์คัดเลือก คือ เป็นนักเรียนในห้องเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์และเป็นห้องเรียนที่นักเรียนผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาเพื่อหาค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 มีคะแนนรวม 7 ข้อ ได้คะแนนทั้งหมด 21 คะแนน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 3 คือ ดีมากขึ้นไป และ 2) การพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps พบว่า การพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้ากบินทร์บุรีในภาพรวมครูผู้สอนจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะการรวบรวมข้อมูล นักเรียนมีการจัดข้อมูลทางประวัติศาสตร์เรื่อง “เล่าขานบรรพชน ตำนานคนแดนบูรพา” ร่วมกันวางแผนและลงมือทำแบบมีส่วนร่วมของนักเรียน รวมถึงตรวจสอบแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในงาน นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและมีการประเมินสร้างคุณค่าสู่สังคม และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมผ่านการเผยแพร่ผลงานของนักเรียน

คำสำคัญ: ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ การจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps และวิจัยในชั้นเรียน

Abstract

The objectives of this research were 1) to assess students' performance in Mathayom 4/1 at Triam Udom Suksa Nomkloa Kabinburi School. And 2) to develop historical thinking skills by using the GPAS 5 Steps learning management for Grade 4/1 students at Triam Udom Suksa Nomkloa Kabinburi School, Prachinburi Province. The study involved 42 students in the four classes (Mathayom 4/1) at Triamudom Suksa Nomkloa Kabinburi School. These students were chosen using a purposive method based on specific criteria, which included being enrolled in a class with a focus on science and mathematics and having moderate academic performance. The data was examined using descriptive statistics to calculate percentages, and content analysis was also conducted.

The research results revealed that the Mathayom Suksa 4/1 students in the first semester of the academic year 2024 achieved a total score of 21 points across 7 items. Most students performed at level 3 or higher, which indicates very good performance. Additionally, the study found that the GPAS 5 Steps learning management method effectively contributed to the development of historical thinking skills among the Mathayom 4 students at Triam Udom Suksa School. Overall, teachers need to encourage students to improve their information-gathering skills. Students work together to organize historical information on "Telling the Stories of the Ancestors Legend of the Oriental People." They plan and act with the participation of other students, and also check and solve any problems that occur in the process. This approach allows students to learn independently while creating value for society and benefiting the public through the dissemination of their work.

Keywords: Historical Thinking Skills, Learning Management GPAS 5 Steps, Classroom Research

บทนำ

การเรียนการสอนมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาและเติบโตของบุคคลและสังคมโดยรวม การศึกษาเป็นฐานของการพัฒนาสังคม ช่วยลดความยากจน ส่งเสริมความเสมอภาคและสร้างสังคมที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การที่องค์กรมีบุคลากรที่มีความรู้และทักษะสูงช่วยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ สร้างนวัตกรรมและเพิ่มผลผลิต อีกทั้งการเรียนการสอนช่วยปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ทำให้บุคคลมีจิตสำนึกที่ดี รู้จักความรับผิดชอบ และมีจิตอาสาในการช่วยเหลือผู้อื่น ดังนั้น การเรียนการสอนจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการพัฒนาทั้งบุคคลและสังคมโดยรวม ทำให้ทุกคนมีโอกาสเติบโตและก้าวหน้าในทุกด้านของชีวิต

การเรียนประวัติศาสตร์มีความสำคัญหลายประการ เนื่องจากสามารถให้มุมมองที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับมนุษย์และสังคมในอดีตซึ่งส่งผลต่อปัจจุบันและอนาคต การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ช่วยเสริมสร้างความรู้สึกร่วมกันของชาติและวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของตนเอง ทำให้เกิดความเข้าใจและรู้สึกภาคภูมิใจในรากเหง้าของชุมชน รวมถึงเรื่องราวของบุคคลสำคัญและเหตุการณ์สำคัญในอดีตสามารถเป็นแรงบันดาลใจให้มนุษย์ทำสิ่งที่ดีและมีคุณค่าต่อสังคมประวัติศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความเข้าใจว่าการเปลี่ยนแปลงในสังคมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตลอดเวลา และได้เกิดการเรียนรู้วิธีการปรับตัวและการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น การเรียนประวัติศาสตร์ช่วยสร้างความเข้าใจในประเด็นทางสังคมและการเมือง เช่น สิทธิมนุษยชน ความยุติธรรม และความเท่าเทียมกัน ทำให้มนุษย์

มีจิตสำนึกในการทำสิ่งที่ดีเพื่อสังคม ดังนั้น การเรียนประวัติศาสตร์จึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้มนุษย์เข้าใจตัวเองและโลกที่เราอยู่มากขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาทั้งในระดับบุคคลและสังคมโดยรวม (ตุลย์ อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2560)

การเรียนประวัติศาสตร์ช่วยให้มนุษย์เข้าใจเหตุการณ์และกระบวนการที่เกิดขึ้นในอดีต ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจหรือวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์เต็มไปด้วยตัวอย่างของความสำเร็จและความล้มเหลว การศึกษาเหตุการณ์เหล่านี้ช่วยให้มนุษย์สามารถหลีกเลี่ยงการทำซ้ำความผิดพลาดในอดีตและเรียนรู้จากความสำเร็จ การศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ต้องใช้ทักษะในการวิเคราะห์ วิจารณ์และประเมินข้อมูล การฝึกฝนทักษะเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดอย่างเป็นระบบและมีเหตุผล รวมถึงการสร้างแรงบันดาลใจโดยเฉพาะเรื่องราวของบุคคลสำคัญและเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์สามารถเป็นแรงบันดาลใจให้ทำสิ่งที่ดีและมีคุณค่าต่อสังคม จึงทำให้มีการบรรจุการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า กบินทร์บุรี เป็นโรงเรียนที่มีลักษณะเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปราจีนบุรี มีเป้าหมายในการเตรียมนักเรียนให้พร้อมสำหรับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา โดยมุ่งเน้นการพัฒนาทั้งด้านวิชาการ ความประพฤติและคุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งในด้านความรู้และการประพฤติตน โรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะและความสามารถในการด้านต่าง ๆ เช่น กีฬา ดนตรี ศิลปะและวิทยาศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนมีการพัฒนาที่สมดุล โรงเรียนมีความร่วมมือกับชุมชนและองค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้างประสบการณ์และโอกาสในการเรียนรู้นอกห้องเรียนมุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนในทุกด้าน เพื่อให้พร้อมสู่การศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและการเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพในสังคม (โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า กบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี, 2567)

การเรียนการสอนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า กบินทร์บุรี มีสาระการเรียนรู้ จำนวน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ต่อมาปีประกาศ ศธ. เรื่อง การบริหารจัดการโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และ 1 รายวิชาพื้นฐานประวัติศาสตร์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2567) โดยรายวิชาประวัติศาสตร์จัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อมความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม ซึ่งเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ตลอดจนแหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลกที่มีความเชื่อมโยงผ่านประวัติศาสตร์จากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน

การปฏิบัติการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ 1 ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1/2563 ตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1-2 ของการเรียนการสอน ผู้วิจัยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ ไม่สามารถจำแนกแยกแยะข้อมูลทางประวัติศาสตร์ รวมถึงไม่เข้าใจกระบวนการวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่จะนำไปสู่การได้องค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สมบูรณ์ได้ ซึ่งวิชาประวัติศาสตร์ถือว่ามีความสำคัญต่อมนุษยชาติมากในแง่ที่ช่วยให้มนุษย์รู้จักตัวเอง กล่าวคือทำให้รู้บางสิ่งบางอย่างเกี่ยวกับขอบเขตของตน ขณะเดียวกันก็รู้เกี่ยวกับขอบเขตของคนอื่นช่วยให้เกิดความเข้าใจในมรดกวัฒนธรรมของมนุษยชาติ ความรู้ ความคิดอ่านกว้างขวาง ทันเหตุการณ์ ทันสมัย ทันคนและสามารถเข้าใจคุณค่าสิ่งต่าง ๆ ในสมัยของตนได้ ช่วยเสริมสร้างให้เกิดความระมัดระวัง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ฝึกฝนความอดทน ความสุขุมรอบคอบ ความสามารถในการวินิจฉัย และมีความละเอียดเพียงพอที่จะเข้าใจปัญหา สลับซับซ้อน

โดยการคิดทางประวัติศาสตร์เป็นการจัดระบบความคิด การใช้ภาษา การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่าง มิติเวลา สถานที่ และบุคคลสำคัญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ กระบวนการที่จะทำให้เกิดทักษะทางความคิดดังกล่าว คือ การทำความเข้าใจและประเมินความน่าเชื่อถือหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างหลากหลายและการศึกษา ประวัติศาสตร์เหตุการณ์เดียวกันในหลายแง่มุมแล้วนำมาสรุปเป็นข้อเท็จจริงด้วยตนเอง เพราะการศึกษา ประวัติศาสตร์เพียงแง่มุมใดมุมหนึ่งนั้นอาจทำให้ผู้ที่ศึกษาได้รับข้อเท็จจริงที่คลาดเคลื่อนได้ โดยผู้วิจัยใช้รายวิชา ประวัติศาสตร์ เรื่อง “เล่าขานบรรพชน ตำนานคนแดนบูรพา”

ดังนั้น นักเรียนในฐานะที่จะเป็นพลเมืองที่มีทักษะการคิดขั้นสูง มีความรักและห่วงใยในความเป็น ท้องถิ่นของตนเอง จึงควรได้รับการฝึกกระบวนการคิดทางประวัติศาสตร์อย่างมีวิจารณญาณในการพิจารณาและ ประเมินความน่าเชื่อถือในการนำเสนอ มุมมอง และข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่นักประวัติศาสตร์ นำเสนอ ตลอดจนการฝึกพิจารณาบริบททางประวัติศาสตร์และประเมินเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินคะแนนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า กบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี
2. เพื่อพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์โดยใช้ชุมชนเป็นฐานร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า กบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งนี้ มีขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า กบินทร์บุรี จำนวน 42 คน เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์คัดเลือกดังนี้ (1) เป็นนักเรียนในห้องเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ และ (2) เป็นห้องเรียนที่นักเรียนผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้จะใช้แนวคิดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของ Pellegrino (2007); Buchana (2015) ได้อธิบายการคิดทางประวัติศาสตร์ในความหมายเชิงการเรียนรู้ หมายถึง การเรียนรู้แบบ สืบสอบเป็นฐาน (inquiry based) และแนวการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (experiential approach) โดยมีตัวแปร ตัวแปรที่มีผลต่อทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ใช้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยมีรายวิชาการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ซึ่งมีจำนวน 5 ขั้นตอน คือ 1) การรวบรวม คัดเลือกข้อมูล (Gathering) 2) กระบวนการจัดระบบ ข้อมูล (Processing) 3) ลงมือปฏิบัติ 1 (Apply 1) 4) การนำเสนอผลงานผ่านการสื่อสาร (Apply 2) และ 5) ประเมินสร้างคุณค่าสู่สังคม (Self Regulating) เป็นต้น
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า กบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี
4. ขอบเขตระยะเวลา คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 5 เดือน

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

Pellegrino (2007, p. 2) อธิบายว่า ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ หมายถึง กระบวนการในการใช้ ข้อมูลทางประวัติศาสตร์มาทำการตีความเนื้อหา โลกทัศน์ ประเด็นของมุมมอง และการรับรู้ข้อเท็จจริง รวมถึง

แนวคิดของ Lévesque (2008) ที่สรุปว่า การคิดทางประวัติศาสตร์นั้นเป็นทั้งกระบวนการ และมโนทัศน์เฉพาะของสาขาวิชาประวัติศาสตร์ (disciplinary concepts) กล่าวคือ การคิดทางประวัติศาสตร์ในด้านกระบวนการเกี่ยวข้องกับการใช้หลักฐาน (การพิจารณา ลักษณะของหลักฐาน ผู้แต่ง บริบท และการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐาน) ส่วนในด้านมโนทัศน์นั้น เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางปัญญาที่สัมพันธ์กับมโนทัศน์ในสาขาวิชา (ความสำคัญ หลักฐาน ความต่อเนื่อง การเปลี่ยนแปลง เหตุผลที่ตามมา มุมมองทางประวัติศาสตร์ และมิติทางจริยธรรม) รวมถึงแนวคิดของ Buchana (2015) ได้อธิบายการคิดทางประวัติศาสตร์ในความหมายเชิงการเรียนรู้ หมายถึง การเรียนรู้แบบสืบสอบเป็นฐาน (inquiry based) และแนวการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (experiential approach) เพื่อแปลความหมายเรื่องราวของอดีต โดยใช้การจัดลำดับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ร่วมกับการพิจารณาบริบททางประวัติศาสตร์และประสบการณ์ชีวิตที่มีอิทธิพลต่อวิถีต่าง ๆ ซึ่งเราจะต้องเข้าใจประวัติศาสตร์

ดังนั้น นิยามของทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่าเป็นทักษะการคิดทางด้านประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นกระบวนการการใช้ความสามารถทางการคิดโดยใช้ความรู้ในการวิเคราะห์อย่างมีเหตุมีผล เพื่อสืบสอบเรื่องราวทางประวัติศาสตร์จากแหล่งข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีองค์ประกอบดังนี้

1) การเรียงลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ การเรียงลำดับเหตุการณ์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ตามลำดับเวลาได้ถูกต้อง และการเปรียบเทียบเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์กับความเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่คล้ายกัน แต่ต่างกันที่เวลาและสถานที่

2) การทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ การอธิบายบริบทของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์จากการศึกษาหลักฐานที่หลากหลาย

3) การตรวจสอบความน่าเชื่อถือจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในแง่มุมต่าง ๆ มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ การวิเคราะห์ลักษณะของหลักฐานและข้อมูลทางประวัติศาสตร์ และการสรุปข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่ได้จากการศึกษาหลักฐานและมุมมองที่หลากหลาย

4) การตีความและสังเคราะห์ประเด็นทางประวัติศาสตร์ มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ การวิเคราะห์ตีความทางประวัติศาสตร์ได้หลากหลายมุมมอง โดยมีหลักฐานมาสนับสนุนและการสร้างคำอธิบายสาเหตุและผลของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างน่าเชื่อถือ

ดังนั้น สรุปได้ว่าทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการการใช้ความสามารถทางการคิด ใช้ความรู้ในการวิเคราะห์อย่างมีเหตุมีผล เพื่อสืบสอบเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ โดยมีแนวทาง 4 มิติ คือ (1) การเรียงลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ (2) การทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ (3) การตรวจสอบความน่าเชื่อถือจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในแง่มุมต่าง ๆ และ (4) การตีความและสังเคราะห์ประเด็นทางประวัติศาสตร์ เพื่อสืบค้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์จากแหล่งข้อมูลอย่างเป็นระบบ

2. แนวคิดการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

กิตติศักดิ์ ลักษณะ (2559) ได้เสนอแนวคิดและแนวปฏิบัติที่ส่งเสริมการคิดเกี่ยวกับความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ ดังนี้ 1) การเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทเชิงรุกในการพูดคุย อภิปราย ถกเถียงเกี่ยวกับความสำคัญของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในอดีต 2) การเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้พิจารณาความสำคัญของเหตุการณ์ด้วยตนเองและต้องสามารถให้เหตุผล เพื่ออธิบายความสำคัญของเหตุการณ์นั้นได้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง 3) การเรียนการสอนที่ผู้เรียนมุ่งใช้เกณฑ์เพื่อพิจารณาความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของเหตุการณ์ในอดีต อย่างไรก็ตามเกณฑ์ที่ใช้นี้สามารถปรับเปลี่ยนได้ อีกทั้งผู้เรียนก็สามารถคิดเกณฑ์ที่ใช้ประเมินความสำคัญทางประวัติศาสตร์ได้เช่นกัน 4) การเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการทางประวัติศาสตร์ เช่น การใช้แหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ การพิจารณาลักษณะของหลักฐาน ผู้แต่ง บริบทและการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของหลักฐาน เป็นต้น

3. รูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาการคิดเกี่ยวกับความสำคัญทางประวัติศาสตร์

Bradshaw (2007) เสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาการคิดเกี่ยวกับความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วยขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) ความรู้ (knowledge) ประกอบด้วย ความรู้ด้านเหตุการณ์ บุคคล หรือแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่มีการพัฒนา สิ่งเหล่านี้จัดเป็นพื้นฐานสำคัญที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีข้อมูลที่มีความจำเป็น เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ดังนั้น ขั้นตอนแรกควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ครอบคลุมเหตุการณ์นั้น เช่น ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและรายละเอียดของเหตุการณ์ เป็นต้น

2) เกณฑ์ (criteria) เป็นสิ่งที่ใช้ในการพิจารณาเหตุการณ์และบุคคลจัดเป็นการพัฒนาในขั้นที่ 2 ให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเกณฑ์ที่นำมาใช้พิจารณาตัดสินความสำคัญของเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีต

3) การประยุกต์ใช้ (application) ผู้เรียนนำเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาในขั้นที่ 2 มาพิจารณาเหตุการณ์ บุคคล หรือการพัฒน์ที่ปรากฏในแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ การตีความ (interpretation) ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างข้อสรุปเกี่ยวกับความสำคัญทางประวัติศาสตร์

4) การถ่ายโอนความรู้ (transfer) ผู้เรียนมีความสามารถในการวิจารณ์สามารถประยุกต์ใช้และพัฒนาเกณฑ์ของตนเอง นั่นคือเมื่อผู้เรียนไม่พึงพอใจกับเกณฑ์ที่นักการศึกษาประวัติศาสตร์เสนอ ผู้เรียนสามารถระบุข้อจำกัดและสามารถเสนอเกณฑ์อื่นมาแทนได้

ดังนั้น สรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาการคิดเกี่ยวกับความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย 1) ความรู้ (knowledge) 2) เกณฑ์ (criteria) 3) การประยุกต์ใช้ (application) และ 4) การถ่ายโอนความรู้ (transfer) เพื่อให้เกิดองค์รวมของพัฒนาการคิดเกี่ยวกับประเด็นประวัติศาสตร์

4. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเป็นที่รู้จักในประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ทวีปแอฟริกา และเอเชีย ในชื่อว่า การเรียนรู้โดยการบริการสังคม (Service Learning :SL) เป็นรูปแบบของการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและความต้องการของชุมชน (Flecky, 2011, p. 2) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานกลยุทธ์หรือรูปแบบการจัดการที่บูรณาการเนื้อหาตามหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับชุมชน โดยใช้การปฏิบัติให้ผู้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติงานจากสถานการณ์จริงในชุมชน ภายใต้การมีส่วนร่วมระหว่างครู ผู้เรียน และกลุ่มคนในชุมชน เช่น การไปศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์วัฒนธรรม การทำมาหากินหรือหัตถกรรม การศึกษาพยาบาลแบบพื้นบ้านจากบุคคลและองค์กรในชุมชนนอกเหนือไปจากการเรียนรู้ในห้องเรียน กระบวนการสำคัญของการเรียนรู้ใช้การสะท้อนการคิดเชิงวิพากษ์ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้ในเนื้อหาตามหลักสูตรและเข้าใจชุมชนมากขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้และทักษะอย่างหลากหลาย เช่น การคิด การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการคิดเชิงวิพากษ์ เป็นต้น ซึ่งเป็นทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ 21 ที่มีคุณธรรมจริยธรรม มีเจตคติที่พึงประสงค์ และตระหนักในความรับผิดชอบในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน รวมทั้งเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชนและผู้เรียนจะได้รับประโยชน์ร่วมกันทั้งการบรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและตามเป้าหมายที่กำหนดโดยชุมชนและสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเชิงบวก นับเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน (วิจารณ์ พานิช, 2557; กล้า ทองขาว, 2561)

5. การจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps

รูปแบบการเรียนรู้แบบ Active Learning นั้นเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจึงต้องมีเป้าหมายในการเรียนรู้และรู้จักค้นหาแนวทางที่จะนำไปสู่โครงสร้างความรู้ที่มีความหมายสอดคล้องกับข้อมูลเดิม

ที่มีอยู่โดยอาศัยหลักของการสร้างความรู้ (Construction of Knowledge) ซึ่งผู้เรียนสามารถที่จะสร้างความรู้ ได้จากการเชื่อมโยงข้อมูลใหม่เข้ากับความรู้เดิมอย่างมีความหมาย และการที่จะดำเนินการได้ผู้เรียนจะต้อง มีเครื่องมือที่เป็นระบบความคิดที่มีประสิทธิภาพ (นรรชต์ ฝั้นเชียร, 2564) ซึ่งกระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS) คือ เครื่องมือชนิดหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาไปถึงจุดนั้นได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น GPAS คือ กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นการเรียนรู้ผ่าน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS) นั้นได้เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้นักเรียนมีวิธีการเรียนที่จะช่วยผู้เรียนสามารถนำไปเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงได้ จึงนับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มพูนทักษะในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนมีวิธีการเรียนรู้ที่ดีขึ้น รวมถึงช่วยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตัวเองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น GPAS เป็นขั้นตอนและจุดเน้นใน การจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อผู้เรียนนั้นสามารถที่จะสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถที่จะนำไปใช้ในการ ปฏิบัติจริงในการแก้ปัญหาสำหรับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสิ่งที่ได้จากกระบวนการเหล่านี้จะตกผลึกภายใน ตัวผู้เรียนและเปลี่ยนเป็นบุคลิกภาพของผู้เรียนจะสะท้อนออกมาในรูปแบบของผลงานต่าง ๆ ประกอบด้วย โครงสร้างทักษะกระบวนการคิด 5 ขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้ (Education Reform Commission, 2021)

1) G การรวบรวมและเลือกข้อมูล (Gathering) เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถรวบรวมและเลือกข้อมูล สำคัญที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาวัตกรรมหรือดำเนินโครงการต่าง ๆ ซึ่งในขั้นนี้ครูผู้สอนจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน เรียนรู้ที่จะรวบรวมข้อมูลผ่านประสาทสัมผัสตามเป้าหมาย โดยมีการเลือกข้อมูลที่สอดคล้อง มีการบันทึกข้อมูล และสามารถที่จะดึงข้อมูลเดิมมาใช้ได้

2) P การจัดการทำข้อมูล (Processing) คือ การจัดข้อมูลให้เกิดความหมายผ่านการเลือกเพิ่มคุณค่า คุณธรรม ค่านิยม ออกแบบสร้างสรรค์ และตัดสินใจเลือกเป้าหมายแนวทางที่นำไปสู่ความสำเร็จได้ โดยครูผู้สอน จะต้องออกแบบกิจกรรมการสอนให้ผู้เรียนอย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนแยกแยะหรือเลือกหาข้อมูลที่จำเป็นได้ เช่น การจำแนกเปรียบเทียบ การเชื่อมโยง และไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล เป็นต้น

3) A การประยุกต์ใช้ความรู้ (Applying) สามารถแบ่งได้เป็น 2 ขั้นตอน คือ

3.1) ขั้นแรก (Applying 1) เป็นขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันวางแผนและลงมือทำ รวมถึงตรวจสอบ แก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ไปสู่ระดับของนวัตกรรม

3.2) ขั้นสอง (Applying 2) คือขั้นที่ผู้เรียนสามารถสรุปเป็นความรู้ระดับต่าง ๆ จนถึงระดับ หลักการและสามารถนำเสนอได้อย่างมีแบบแผน โดยการดำเนินการนั้นครูผู้สอนจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเลือก ข้อมูลที่สอดคล้องรู้จักความรู้ที่ได้อย่างสร้างสรรค์ ขยายขอบเขตความรู้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การตัดสินใจ และการนำความรู้ไปปรับใช้ ตลอดจนมีการวิเคราะห์วิจารณ์และแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม

4) S การกำกับตนเองหรือการเรียนรู้ได้เอง (Self-Regulating) เป็นการประเมินภาพรวมของ นวัตกรรมหรือโครงการเพื่อกำกับความคิดและขยายค่านิยมสู่สังคมและสิ่งแวดล้อมให้กว้างขวางขึ้น เพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง โดยครูผู้สอนจะต้องดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนนั้นมีการตรวจสอบและควบคุม กระบวนการการคิดของตนเอง การสร้างค่านิยมการคิดของตนเอง และการสร้างนิสัยการคิดที่เป็นรูปแบบของตนเอง เป็นต้น

GPAS 5 Steps จึงนับว่าเป็นกระบวนการสร้างความรู้ที่มีประสิทธิภาพและนับว่าเป็นกระบวนการสำคัญ ในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ และเป็นการบริหารจัดการความรู้แท้ (Knowledge Management) อีกด้วย นอกจากนี้กระบวนการสร้างความรู้แบบ GPAS 5 Steps ยังมีแนวทางที่สอดคล้องกับการพัฒนาและการเรียนรู้ ของสมอง (Brain-based Learning) ของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของแต่ละคน จึงทำให้

กระบวนการนี้ถือเป็นเครื่องมือสำคัญ สำหรับการศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21 ที่น่าจะช่วยยกระดับการศึกษาไทย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้มีอุปนิสัยที่ดีในการเรียนรู้ตามแนวทางของโลกในยุคสมัยใหม่ได้

ดังนั้น จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps มีจำนวน 5 ขั้นตอน ภาพประกอบที่ 1 กรอบกระบวนการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบกระบวนการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งนี้ คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า กบินทร์บุรี จำนวน 42 คน ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์คัดเลือกดังนี้ 1) เป็นนักเรียนในห้องเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ และ 2) เป็นห้องเรียนที่นักเรียนผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลางเพราะนักเรียนที่มีผลการเรียนระดับปานกลางมักจะมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเป็นตัวแทนของนักเรียนส่วนใหญ่ในระบบการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้งานวิจัยสามารถสะท้อนความเป็นจริงของกลุ่มนักเรียนทั่วไปได้ดีขึ้นหรือหากเลือกนักเรียนที่มีผลการเรียนดีหรือมีผลการเรียนที่อ่อน อาจทำให้ผลการวิจัยมีอคติและไม่สามารถนำไปใช้ได้กับนักเรียนกลุ่มอื่นๆ การเลือกนักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลางจะช่วยลดความเสี่ยงนี้

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1) ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลแนวคิดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ แนวคิดการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ รูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาการคิดเกี่ยวกับความสำคัญทางประวัติศาสตร์ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ตำรา เอกสารต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามการวิจัย

2) กำหนดขอบเขตและโครงสร้างของแบบสอบถาม โดยการร่างเป็นข้อคำถามการวิจัยให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ทำการศึกษา หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการวางแผนดังนี้

2.1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

2.2) ศึกษาการจัดการเรียนการสอนโดยนำกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาใช้งานเพื่อให้ทราบถึงขั้นตอนและแนวทางในการมาปรับใช้กับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

3) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง “เล่าขานบรรพชน ตำนานคนแดนบูรพา” โดยยึดหลักองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ (1) มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด (2) สาระสำคัญ (3) สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน (4) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (5) จุดประสงค์การเรียนรู้ (6) สาระการเรียนรู้ (7) ภาระงาน/ชิ้นงาน (8) กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps (9) สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ และ (10) การวัดและประเมินผลทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

4) นำแผนจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยทำสำเร็จแล้วเสนอต่อหัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ เพื่อพิจารณาความถูกต้องและหาความเหมาะสมแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

5) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะเสนอต่อหัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ เพื่อพิจารณาอีกครั้งแล้วจึงนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อและตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Content Validity) โดยใช้การวัดค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.87

6) นำคะแนนประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เชี่ยวชาญประเมินแล้วมาทำการวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับเกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ โดยใช้เกณฑ์ของบลูม (Bloom, 1976) ดังนี้ ระดับดีมาก คือ 3 ร้อยละ 80 ขึ้นไป ระดับดี คือ 2 ร้อยละ 60-79 ระดับพอใช้ คือ 1 น้อยกว่าร้อยละ 60 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับค่าคะแนน

คะแนน	ระดับคุณภาพ
น้อยกว่าร้อยละ 60	1 (พอใช้)
ร้อยละ 60-79	2 (ดี)
ร้อยละ 80 ขึ้นไป	3 (ดีมาก)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเภท ประกอบด้วย 1) เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาประวัติศาสตร์ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 4 แผน/คาบ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10-14 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง “เล่าขานบรรพชน ตำนานคนแดนบูรพา” และ 2) แบบประเมินผลการวิจัยเพื่อทำการแบบประเมินทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยด้วยตนเอง โดยใช้กับผู้เรียนเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้ากบินทร์บุรี จำนวน 42 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โดยมีการสังเกตและดำเนินการทดสอบแผนการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ 1 เรื่อง “เล่าขานบรรพชน ตำนานคนแดนบูรพา” ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 4 แผน/คาบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ระหว่างดำเนินการปฏิบัติการวิจัย และเมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติการวิจัยโดยทางผู้วิจัยได้ดำเนินการแบ่งวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบประเมินทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 นำแบบประเมินมาตรวจให้คะแนน ระดับดีมาก คือ 3 ร้อยละ 80 ขึ้นไป ระดับดี คือ 2 ร้อยละ 60-79 ระดับพอใช้ คือ 1 น้อยกว่าร้อยละ 60 หลังจากนั้นทำการเทียบเกณฑ์

2) ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการบอกเล่าของชุมชนที่เป็นตัวแทนอาสาสมัครและมีความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ จากเรื่อง “เล่าขานบรรพชน ตำนานคนแดนบูรพา” มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา ศึกษา สรุปผล และรายงานผลในรูปแบบของการบรรยาย

ผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาและจัดหมวดหมู่ของข้อมูล สรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินคะแนนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าบึงนารางบุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินคะแนนของนักเรียน

ชื่อทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์	หัวข้อการประเมิน	คำอธิบายระดับคุณภาพ/ระดับคะแนน		
		ดีมาก (3)	ดี (2)	พอใช้ (1)
1. การเรียงลำดับข้อมูลตามลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์	1.1 การเรียงลำดับข้อมูลตามลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง	เรียงลำดับข้อมูลตามลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้องตามช่วงเวลาและมีสาระครบถ้วนสมบูรณ์	เรียงลำดับข้อมูลตามลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้องตามช่วงเวลา แต่มีสาระไม่ครบถ้วน	ไม่สามารถเรียงลำดับข้อมูลตามลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้องตามช่วงเวลามีสาระไม่ครบถ้วน
	1.2 การเปรียบเทียบเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์กับความเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่คล้ายกันแต่ต่างเวลาและสถานที่	สามารถเปรียบเทียบเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์กับความเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่คล้ายกันแต่ต่างเวลาและสถานที่ได้อย่างถูกต้องแต่ไม่ชัดเจน	สามารถเปรียบเทียบเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์กับความเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่คล้ายกันแต่ต่างเวลาและสถานที่ได้อย่างถูกต้องและชัดเจน	ไม่สามารถเปรียบเทียบเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์กับความเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่คล้ายกันแต่ต่างเวลาและสถานที่ได้อย่างถูกต้อง
2. การทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์	2.1. การอธิบายบริบทของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์จากการศึกษาหลักฐานที่หลากหลาย	อธิบายบริบทของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์จากการศึกษาหลักฐานที่หลากหลายชัดเจน และตรงประเด็น	อธิบายบริบทของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์จากการศึกษาหลักฐานที่หลากหลาย แต่ไม่ตรงประเด็น	อธิบายบริบทของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์จากการศึกษาหลักฐานที่ไม่หลากหลาย และไม่ตรงประเด็น

ชื่อทักษะการคิด ทาง ประวัติศาสตร์	หัวข้อการประเมิน	คำอธิบายระดับคุณภาพ/ระดับคะแนน		
		ดีมาก (3)	ดี (2)	พอใช้ (1)
3. การตรวจสอบ ความน่าเชื่อถือ จากหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ ในแง่มุมต่าง ๆ	3.1 ประเมินความ น่าเชื่อถือของหลักฐาน แต่ละชิ้นพร้อมเหตุผล ประกอบ	สามารถประเมินความ น่าเชื่อถือของหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ ได้อย่างมี เหตุผล น่าเชื่อถือ ตรง ประเด็น ครบถ้วนสมบูรณ์	สามารถประเมินความ น่าเชื่อถือของหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ ได้ อย่างมีเหตุผล น่าเชื่อถือ ตรงประเด็น ครอบคลุม ข้อมูลส่วนใหญ่	ไม่สามารถประเมิน ความน่าเชื่อถือของ หลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ได้
	3.2 การสรุปข้อเท็จจริง ของเหตุการณ์ที่ได้จาก การศึกษาหลักฐานที่ หลากหลาย	สามารถสรุปข้อเท็จจริงของ เหตุการณ์ที่ได้จาก การศึกษาหลักฐานที่ หลากหลายได้อย่างคลอบ คลุม ตรงประเด็นและ ถูกต้อง	สามารถสรุปข้อเท็จจริง ของเหตุการณ์ที่ได้จาก การศึกษาหลักฐานที่ หลากหลายได้อย่างคล อบคลุม ตรงประเด็นและ ถูกต้อง	ไม่สามารถสรุป ข้อเท็จจริงของ เหตุการณ์ที่ได้จาก การศึกษาหลักฐานที่ หลากหลายได้
4. การวิเคราะห์ และตีความ เกี่ยวกับเรื่องราว ทาง ประวัติศาสตร์	4.1 วิเคราะห์และ ตีความเรื่องราวทาง ประวัติศาสตร์อย่างมี เหตุผลและมีแนวคิดที่ หลากหลายพร้อม หลักฐานสนับสนุน	- สามารถระบุสาเหตุและ ผลกระทบของเรื่องราว หรือเหตุการณ์ทาง ประวัติศาสตร์ ได้อย่างถูกต้อง มี หลักฐานอ้างอิงชัดเจน - สามารถตีความเรื่องราว หรือเหตุการณ์ทาง ประวัติศาสตร์จากหลักฐาน ได้อย่างตรงประเด็น มี เหตุผลประกอบ สอดคล้อง กับบริบทของเรื่องราว/ เหตุการณ์ทาง ประวัติศาสตร์	- สามารถระบุสาเหตุ และผลกระทบของ เรื่องราวหรือเหตุการณ์ ทางประวัติศาสตร์ ได้อย่างถูกต้อง - สามารถตีความ เรื่องราวหรือเหตุการณ์ ทางประวัติศาสตร์จาก หลักฐานได้อย่างตรง ประเด็น มีเหตุผล ประกอบ	- สามารถอธิบาย เรื่องราวหรือเหตุการณ์ ทางประวัติศาสตร์ได้ โดยมีหลักฐานประกอบ แต่ยังไม่ถูกต้อง
	4.2 สร้างคำอธิบาย สาเหตุและผลของ เหตุการณ์ทาง ประวัติศาสตร์ได้อย่าง น่าเชื่อถือ	สามารถสร้างคำอธิบาย สาเหตุและผลของ เหตุการณ์ทาง ประวัติศาสตร์ ได้อย่างสอดคล้องกับ บริบทของสังคมในยุคนั้น ได้อย่างตรงประเด็น มี ความครอบคลุม และถูกต้อง	สามารถสร้างคำอธิบาย สาเหตุและผลของ เหตุการณ์ทาง ประวัติศาสตร์ได้อย่าง สอดคล้องกับบริบทของ สังคมในยุคนั้นได้อย่าง ตรงประเด็น แต่มีบางคน ยังไม่มีครอบคลุม	ไม่สามารถสร้าง คำอธิบายสาเหตุและผล ของเหตุการณ์ทาง ประวัติศาสตร์ได้อย่าง สอดคล้องกับบริบทของ สังคมในยุคนั้นได้อย่าง ถูกต้อง

รวม 7 ข้อ ได้คะแนนทั้งหมดอยู่ในช่วง 80-87 คะแนน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์โดยใช้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า กบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ผลจากการวิเคราะห์ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ โดยใช้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยขอนำเสนอประเด็นหลัก 5 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การเรียงลำดับ ข้อมูลตามลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่เรียงลำดับข้อมูลตามลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้องตามช่วงเวลาและมีสาระครบถ้วนสมบูรณ์ สำหรับการเปรียบเทียบเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์กับความเปลี่ยนแปลงทางประวัติศาสตร์ที่คล้ายกัน แต่มีความต่างเวลาและสถานที่ค่อนข้างมีความชัดเจน ระดับคุณภาพดีมาก

ด้านที่ 2 การทำความเข้าใจบริบททางประวัติศาสตร์ เรื่องเล่าขานบรรพชน ตำนานคนแดนบูรพา พบว่านักเรียนสามารถอธิบายบริบทของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์จากการศึกษาหลักฐานที่หลากหลายค่อนข้างชัดเจน ตรงประเด็น ระดับคุณภาพดี

ด้านที่ 3 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เรื่องเล่าขานบรรพชน ตำนานคนแดนบูรพา ในแง่มุมต่าง ๆ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถประเมินความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีเหตุผล น่าเชื่อถือ วิเคราะห์ตรงประเด็นและมีความครบถ้วนสมบูรณ์ สำหรับการสรุปข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่ได้จากการศึกษาหลักฐานที่หลากหลายพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่สามารถสรุปข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่ได้จากการศึกษาหลักฐานที่หลากหลายได้อย่างครอบคลุม ตรงประเด็นและถูกต้อง ระดับคุณภาพดี

ด้านที่ 4 การวิเคราะห์และตีความเกี่ยวกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เรื่อง “เล่าขานบรรพชน ตำนานคนแดนบูรพา” ผ่านการนำเสนอของนักเรียนและตัวแทนกลุ่ม พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่สามารถระบุสาเหตุและผลกระทบของเรื่องราวหรือเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้องมีหลักฐานอ้างอิงชัดเจน รวมถึงสามารถตีความเรื่องราวหรือเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์จากหลักฐานได้อย่างตรงประเด็น มีเหตุผลประกอบ สอดคล้องกับบริบทของเรื่องราว/เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ส่วนการสร้างคำอธิบายสาเหตุและผลของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อ่างน่าเชื่อถือ พบว่า นักเรียนสามารถสร้างคำอธิบายสาเหตุและผลของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างสอดคล้องกับบริบทของสังคมในยุคนั้นได้อย่างตรงประเด็นครอบคลุมและถูกต้อง ระดับคุณภาพดี

ด้านที่ 5 การประเมินสร้างคุณค่าสู่สังคม ด้วยการสร้างคุณค่าที่เป็นประโยชน์ ด้วยการเผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศทางประวัติศาสตร์เรื่อง “เล่าขานบรรพชน ตำนานคนแดนบูรพา” สู่สังคมวงกว้างด้วยบทความวิจัยจากการมีส่วนร่วมของครูผู้สอน นักเรียนและตัวแทนชุมชนที่มีประสบการณ์ตรงทางด้านประวัติศาสตร์

ดังนั้น สรุปได้ว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า กบินทร์บุรี จำนวน 42 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 มีคำถามรวม 7 ข้อ ได้คะแนนทั้งหมดอยู่ในช่วง 80-87 คะแนน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 3 ดีมากขึ้นไปและครูผู้สอนได้มีการใช้ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์โดยใช้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ 1) การรวบรวม คัดเลือกข้อมูล (Gathering) 2) กระบวนการจัดระบบข้อมูล (Processing) 3) ลงมือปฏิบัติ 1 (Apply 1) 4) การนำเสนอผลงานผ่านการสื่อสาร (Apply 2) และ 5) ประเมินสร้างคุณค่าสู่สังคม (Self Regulating) ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามเป้าหมายของเรียนที่ได้กำหนดไว้ อันหมายถึงนักเรียนได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการเชื่อมโยงกระบวนการของ GPAS 5 Steps ที่ได้กำหนดไว้

การอภิปรายผล

ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์โดยใช้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 3 ดีมากขึ้นไป โดยมีคะแนนรวมทั้งหมดอยู่ในช่วง 80-87 คะแนน จากคำถามจำนวน 7 ข้อ เมื่อเทียบกับเกณฑ์สรุปได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจสามารถ การรวบรวม คัดเลือกข้อมูล จัดระบบข้อมูล ลงมือปฏิบัติและมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ข้อมูล การนำเสนอผลงานสารสนเทศทางประวัติศาสตร์เรื่อง “เล่าขานบรรพชน ตำนานคนแดนบูรพา” ได้ตามแผนการเรียนที่ได้กำหนดไว้ เพราะนักเรียนมีค่าคะแนนอยู่ในระดับ “ดีมาก” ขึ้นไป ซึ่งบ่งบอกถึงการบรรลุผลตามที่ตั้งไว้ใน เกณฑ์มาตรฐานของงานวิจัย สัมพันธ์กับแนวคิดของ Flecky (2011, p. 2) สรุปว่า การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่ ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่ เกี่ยวข้องทางประวัติศาสตร์และความต้องการของชุมชนเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์โดยใช้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานร่วมกับการ จัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า กบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ดังนี้

1) นักเรียนส่วนใหญ่มีการรวบรวมและเลือกข้อมูลและเลือกเฟ้นข้อมูลสำคัญที่จะนำมาใช้ในการ พัฒนานวัตกรรมหรือดำเนินโครงการต่าง ๆ ซึ่งในขั้นนี้ ครูผู้สอนจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะการรวบรวม ข้อมูลผ่านประสาทสัมผัส เช่น การมองเห็น หรือสัญลักษณ์ต่างๆ รูปภาพทางประวัติศาสตร์ การได้ยินหรือเสียงที่มี การบันทึกเทปหรือสารสนเทศไว้ของตำนานเล่าขานบรรพชน หรือตำนานคนแดนบูรพา สุดท้ายคือ การสัมผัสด้วยการ ปฏิสัมพันธ์กันผ่านการมีส่วนร่วมของการทำงานเป็นกลุ่ม หรือการนำเสนอองค์ความรู้ของตำนานเล่าขาน บรรพชนหรือตำนานคนแดนบูรพา ด้วยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้น ของการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ตามเป้าหมาย โดยมีการเลือกเฟ้นข้อมูลที่สอดคล้องมีการบันทึกข้อมูลที่เป็นระบบ และสามารถที่จะดึงข้อมูลเดิมมาใช้ได้ตามความต้องการ สัมพันธ์กับแนวคิดของ Pellegrino (2007, p. 2) อธิบายว่า ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการในการใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์มาทำการตีความเนื้อหา หรือ โลกทัศน์ รวมถึงประเด็นของมุมมองและการรับรู้ข้อเท็จจริงด้าน

2) นักเรียนส่วนใหญ่มีการจัดข้อมูลให้เกิดความหมายผ่านการเลือกเฟ้น เพิ่มคุณค่า คุณธรรม ค่านิยม ออกแบบสร้างสรรค์ และตัดสินใจเลือกเป้าหมายแนวทางที่นำไปสู่ความสำเร็จได้ โดยครูผู้สอนจะต้อง ออกแบบกิจกรรมการสอนให้ผู้เรียนอย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนแยกแยะหรือค้นหาข้อมูลที่จำเป็นได้ เช่น การ จำแนกเปรียบเทียบ การเชื่อมโยงและไตร่ตรองประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์อย่างมีเหตุผล โดย ผลการวิจัยสัมพันธ์กับ Pellegrino (2007, p. 2) ที่ได้อธิบายว่า ทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการใน การใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์มาทำการตีความเนื้อหาโลกทัศน์ ประเด็นของมุมมองและการรับรู้ข้อเท็จจริงผ่าน หลักฐานเชิงประจักษ์ ไม่ว่าจะเป็เอกสารที่เกี่ยวข้องตำนานเรื่องราวที่มีการบันทึกไว้และได้รับการอ้างอิง รวมถึง แนวคิดของ Lévesque (2008) สรุปว่า การคิดทางประวัติศาสตร์นั้นเป็นทั้งกระบวนการและมโนทัศน์เฉพาะของ สาขาวิชาประวัติศาสตร์ (disciplinary concepts) เพราะการคิดทางประวัติศาสตร์ในด้านกระบวนการเกี่ยวข้องกับการ ใช้หลักฐานที่มีแหล่งที่มาจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งอุปนิสัยและนิรนัย

3) ร่วมกันวางแผนและลงมือทำแบบมีส่วนร่วมของนักเรียน รวมถึงตรวจสอบแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ไปสู่ระดับของนวัตกรรมที่ถูกประยุกต์ใช้ขึ้นมา และสามารถประยุกต์ใช้ข้อมูล ทางประวัติศาสตร์มาสรุปเป็นความรู้ระดับต่าง ๆ จนถึงระดับหลักการและสามารถนำเสนอได้อย่างมีแบบแผน สัมพันธ์กับงานวิจัยของเกียรติศักดิ์ วงษ์เลี้ยง (2565) ได้สรุปว่า การพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์เพื่อการ รู้เท่าทันสังคมผ่านชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้พิพิธภัณฑสถานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น พบว่าผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ พบว่า ด้านหลักการจัดการเรียนรู้เป็นการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ วิธีการ

จัดการเรียนรู้มีการใช้การบรรยาย การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ และใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน ด้านบทบาทผู้สอน พบว่า ครูมีการเตรียมตัวก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและมีทัศนคติที่ดีใจกว้างยอมรับความคิดเห็นของผู้เรียน ด้านผู้เรียน ส่วนใหญ่ยังคงเป็นผู้ฟังมีการตอบคำถามในชั้นเรียนบ้างบางส่วนและมองว่าประวัติศาสตร์เป็นเรื่องไกลตัว ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ไม่เกิดแรงจูงใจในการเรียน

4) นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนจะต้องดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนนั้นมีการตรวจสอบและควบคุมกระบวนการการคิดของตนเอง การสร้างค่านิยมการคิดของตนเอง และการสร้างนิสัยการคิดที่เป็นรูปแบบของตนเอง สัมพันธ์กับแนวคิดของ Education Reform Commission (2021) ที่สรุปว่าการกำกับตนเองหรือการเรียนรู้ได้เองเป็นการประเมินสภาพรวมของนวัตกรรม เพื่อกำกับความคิดและขยายค่านิยมสู่สังคมและสิ่งแวดล้อมให้กว้างขวางขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองผ่านรายวิชาที่สอน โดยครูผู้สอนจะต้องดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนนั้น มีการตรวจสอบและควบคุมกระบวนการการคิดของตนเอง การสร้างค่านิยมการคิดของตนเอง และการสร้างนิสัยการคิดที่เป็นรูปแบบของตนเองเป็นสำคัญ

5) นักเรียนมีการประเมินสร้างคุณค่าสู่สังคม ด้วยการสร้างคุณค่าที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ด้วยการเผยแพร่ข้อมูลและสารสนเทศทางประวัติศาสตร์เรื่อง “เล่าขานบรรพชน ตำนานคนแดนบูรพา” สู่สังคมวงกว้างผ่านบทความวิจัยจากการมีส่วนร่วมของครูผู้สอน นักเรียนและตัวแทนชุมชนที่มีประสบการณ์ตรงทางด้านประวัติศาสตร์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Bradshaw (2007) ที่ได้นำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาการคิดเกี่ยวกับความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วยขั้นตอน คือ (1) การมีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ สิ่งเหล่านี้จัดเป็นพื้นฐานสำคัญที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีข้อมูลที่มีความจำเป็น เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ดังนั้น ขั้นตอนแรกควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม ให้ผู้เรียนมีความรู้ครอบคลุมเหตุการณ์นั้น เช่น ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และรายละเอียดของเหตุการณ์ (2) เหน็บ เป็นสิ่งที่ใช้ในการพิจารณาเหตุการณ์และบุคคลจัดเป็นการพัฒนาในขั้นที่ 2 ซึ่งให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเกณฑ์ที่นำมาใช้พิจารณาตัดสินความสำคัญของเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีต (3) การประยุกต์ใช้ ผู้เรียนนำเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาในขั้นที่ 2 มาพิจารณา เหตุการณ์ บุคคล หรือการพัฒนาที่ปรากฏในแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ การตีความผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างข้อสรุปเกี่ยวกับความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และ (4) การถ่ายโยงความรู้ ผู้เรียนมีความสามารถในการวิจารณ์ สามารถประยุกต์ใช้และพัฒนาเกณฑ์ของตนเอง

ดังนั้น สรุปได้ว่าการพัฒนาทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์โดยใช้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้ากบินทร์บุรี ในภาพรวมครูผู้สอนจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะการรวบรวมข้อมูล นักเรียนมีการจัดข้อมูลทางประวัติศาสตร์ เรื่อง “เล่าขานบรรพชน ตำนานคนแดนบูรพา” ร่วมกันวางแผนและลงมือทำแบบมีส่วนร่วมของนักเรียน รวมถึงตรวจสอบแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในงาน นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและมีการประเมินสร้างคุณค่าสู่สังคมและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมผ่านการเผยแพร่ผลงานของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงการจัดการ

1.1.การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ควรออกแบบกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับบริบทของชุมชนและเหมาะสมกับทักษะที่ต้องการพัฒนาทางด้านการคิดทางประวัติศาสตร์ เช่น การให้ผู้เรียนศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นผ่านการสัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชน หรือการสำรวจแหล่งประวัติศาสตร์ในพื้นที่ เพราะจะช่วยให้การดำเนินงาน

วิจัยและการปฏิบัติงานของครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเป็นระบบและสามารถบรรลุผลลัพธ์ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ได้ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้การมีส่วนร่วมของชุมชนค่อนข้างน้อย

1.2 การประเมินผลและการสะท้อนผลลัพท์ของการสอน ควรใช้เครื่องมือในการประเมินผลที่สามารถวัดทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งมีการสะท้อนผลลัพท์การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป

1.3 การมีส่วนร่วมของชุมชน ควรมีการสร้างความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน เช่น ผู้นำชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิหรือสถาบันในท้องถิ่น เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้มีความหลากหลายและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรสำรวจความเป็นไปได้ในการนำแนวคิดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ร่วมกับชุมชนไปประยุกต์ใช้กับวิชาอื่น ๆ นอกเหนือจากประวัติศาสตร์ เช่น วิชาสังคมศึกษา หรือวิทยาศาสตร์ เพื่อขยายผลกระทบของงานวิจัยให้มีความหลากหลายมากขึ้น

2.2 ควรพิจารณาเปรียบเทียบผลลัพท์ของการใช้ GPAS 5 Steps กับวิธีการสอนอื่น ๆ เช่น การสอนแบบ One shot case study หรือการสอนที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนว่าวิธีการใดที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดสำหรับนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). *การบริหารจัดการโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และ 1 รายวิชาพื้นฐานประวัติศาสตร์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2567 จาก <https://www.moe.go.th/360basic-history-course/>
- กล้า ทองขาว. (2561). การจัดการศึกษาฐานชุมชน (Community-based Education Management = CBEM). *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 11(3).
- กิตติศักดิ์ ลักษณะ. (2559). การพัฒนาการคิดทางประวัติศาสตร์: การคิดเกี่ยวกับความสำคัญทางประวัติศาสตร์. *วารสาร ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย อุบลราชธานี*, 12(2), 137-158.
- เกียรติศักดิ์ วงษ์เลี้ยง และ อัจฉรา ศรีพันธ์. (2566). การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้พิพิธภัณฑสถานเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 8(4), 229-238.
- ตุลย์ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2560). *มนต์เสน่ห์ของประวัติศาสตร์ คือ การถกเถียงกับอดีตไม่รู้จบ*. สืบค้นเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://www.the101.world/history-must-survive/>
- นรรีชาติ ฝั้นเชียร. (2564). *กระบวนการพัฒนาการคิดขั้นสูงเชิงระบบ GPAS*. สืบค้นเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.truelookpanya.com/education/content/90844/-teamet>
- โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า กบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี. (2567). *เกี่ยวกับโรงเรียน*. สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2567 จาก <https://www.tunk.ac.th/home/index.php>
- วิจารณ์ พานิช. (2557). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์ สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครู แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์*. สืบค้นเมื่อ 17 กุมภาพันธ์ 2567 จาก http://academic.obec.go.th/images/document/1562725676_d_1.pdf
- Bloom, B. S. (1976). *Taxonomy of Education Objective, Handbook I : Cognitive. Domain*. NewYork : David Mckay.

- Bradshaw, T. K. (2007). Theories of poverty and anti-poverty programs in community development. *Community Development*, 38(1), 7-25.
- Buchanan, R. (2015). Teacher identity and agency in an era of accountability. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 21(6), 700–719
- Education Reform Commission. (2021). *The National Education Reform Plan (Revised Version)*. Retrieved from <http://nscr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2021/03/01-แผน-ปฏิรูป-การศึกษา.pdf>
- Flecky, K. (2011). Foundations of service-learning. *Service-learning in occupational therapy education: Philosophy and practice*, 1-12.
- Lévesque, S. (2008). *Thinking historically: Educating students for the twenty-first century*. University of Toronto Press.
- Pellegrino, J. W. (2007). From early reading to high school mathematics: Matching case studies of four educational innovations against principles for effective scale-up. *Scale-up in education: Issues in Practice*, 2, 131-139.